

A Magyar Nemzeti Bank 4/2015. (III. 31.) számú ajánlása a megterhelt eszközökkel kapcsolatos kockázatok kezeléséről, valamint a megterhelt és a meg nem terhelt eszközöket érintő információk nyilvánosságra hozataláról

I. Az ajánlás célja és hatálya

Az ajánlás célja a megterhelt eszközök kezelésével, valamint a megterhelt és a meg nem terhelt eszközöket érintő információk nyilvánosságra hozatalával kapcsolatban a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) elvárásaink megfogalmazása, és ezzel a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése, a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazásának elősegítése.

Az ajánlás kidolgozása során figyelembe vételre került az Európai Rendszerkockázati Testület 2012. december 20-i, a hitelintézetek finanszírozásáról szóló ajánlása (ERKT/2012/2) (a továbbiakban: ERKT ajánlás), valamint az annak 1. szakaszában megfogalmazott D ajánlás alapján, az Európai Bankhatóság 2014. június 27-én kiadott, a megterhelt és a meg nem terhelt eszközöket érintő információk nyilvánosságra hozataláról szóló iránymutatásai (EBA/GL/2014/03) (a továbbiakban: EBH iránymutatás).

Az MNB jelen ajánlás közzétételével biztosítja az ERKT ajánlás 1. szakaszában rögzített, az intézményeknek az eszközök megterhelésével kapcsolatos kockázatkezeléséről szóló B ajánlásának, valamint az EBH iránymutatásának való megfelelést.

Az ajánlás címzettjei elsősorban a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló 2013. június 26-i 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: CRR) 4. cikk (1) bekezdés 3. pontjában meghatározott intézmények. Az MNB azonban a hitelintézettel egyenértékű szabályozásnak megfelelő pénzügyi vállalkozások és a külföldi pénzügyi szervezetek magyarországi fióktelepei számára is javasolja – „best effort” alapon – az ajánlásban megfogalmazott elvárások követését.

II. Megterhelt eszközök

1. Valamely eszközt akkor kell megterheltnek tekinteni, ha azt zálogjoggal terhelték meg, vagy ha mérlegen belüli vagy mérlegen kívüli olyan ügylet biztosítására, biztosítékkal történő fedezésére vagy hitelminőségének javítására szolgáló megállapodásnak a tárgya, amelyből nem vonható ki szabadon (például azért, hogy finanszírozási célból jelzáloggal terheljék meg). Azokat a zálogjoggal megterhelt eszközöket, amelyek visszavonására korlátozások vonatkoznak, így az olyan eszközöket, amelyek esetében a visszavonás vagy más eszközzel való helyettesítés előzetes jóváhagyáshoz kötött, megterheltnek kell tekinteni. Nem kell megterheltnek tekinteni ugyanakkor az olyan eszközt, amely tárgya ugyan valamely ügylet biztosítására, biztosítékkal történő fedezésére vagy hitelminőségének javítására szolgáló megállapodásnak, de nem került felhasználásra és a biztosíték nyújtója által bármikor szabadon visszavonható. Amennyiben valamely - egy vagy több eszközből álló - portfólió fedezetként elkülönítésre került, de a fedezet csak részben került felhasználásra, akkor az intézmény az eszközöket saját mérlegelése szerinti sorrendben, az igénybevétel erejéig lekötött eszközként mutatja ki.
2. A megterhelt eszközök jellemzően a következő szerződéstípusokhoz köthetők:
 - a) fedezett finanszírozási ügyletek, ezen belül a visszavásárlási szerződések és megállapodások, az értékpapír-kölcsönzés és a fedezett hitelnyújtás egyéb formái;
 - b) biztosítéki megállapodások, például a származtatott ügyletek piaci értéke után elhelyezett biztosítékok;
 - c) biztosítékkal fedezett pénzügyi garanciák;
 - d) elszámolási rendszerekben, központi szerződő feleknél és más, infrastruktúrát szolgáltató intézményeknél a szolgáltatáshoz való hozzáférés feltételeként elhelyezett biztosíték; amely magában foglalja a garanciaalapokhoz való hozzájárulást és az alap letéteket;
 - e) központi banki konstrukciók: az e pontban megadott szerződés típusok olyan speciális esetei, ahol a szerződő fél a központi bank (az előre elhelyezett eszközök csak akkor tekinthetők meg nem terheltnek, ha lehetőség van az elhelyezett eszközök előzetes jóváhagyás nélküli visszavonására);
 - f) értékpapírosítási ügyletek mögöttes eszközei, amennyiben a pénzügyi eszközöket nem vezették ki az intézmény pénzügyi eszközei közül; azok az eszközök, amelyek teljes mértékben megtartott értékpapírok alapjául szolgálnak, nem számítanak megterheltnek csak akkor, ha ezeket az értékpapírokat egy ügylet biztosítása céljából bármilyen módon zálogjoggal vagy biztosítéki joggal megterhelték;
 - g) fedezett kötvénykibocsátás fedezetül szolgáló eszközök; a fedezett kötvénykibocsátás fedezetét biztosító eszközök minden esetben megterheltnek számítanak, kivéve az intézmény birtokában lévő saját kibocsátású fedezett kötvényeket.

Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy a fenti lista nem tekinthető teljes körű felsorolásnak, az egyes ügyleteket az eszközterhelés szempontjából minden esetben gazdasági jellegük alapján, a szerződési feltételek figyelembe vételével szükséges megítélni.

III. A megterhelt eszközökkel kapcsolatos kockázatok kezelése

3. A belső védelmi vonalak kialakításáról és működtetéséről, a pénzügyi szervezetek irányítási és kontroll funkcióiról szóló 6/2014. (XII. 17.) számú MNB ajánlás több, a kockázatkezeléssel összefüggő általános elvárást megfogalmaz. Az MNB ajánlja, hogy a kockázatkezelés részeként a hitelintézet fordítson figyelmet az eszközök megterhelésével összefüggő kockázatok kezelésére is, melynek keretében elvárt, hogy a hitelintézet:
 - a) a kockázati étvágy, kockázatkezelési stratégia meghatározása,
 - b) a kockázatkezelési politika meghatározása,
 - c) a kockázati limitek felállítása,
 - d) a kockázatkezelési rendszerrel kapcsolatos folyamatok, eljárások, feladatok, döntési és ellenőrzési jogkörök meghatározása,
 - e) a kockázatok folyamatos, megfelelő időben történő azonosítása,
 - f) a kockázatok mérésére használt eljárások és módszerek kidolgozása,
 - g) a kockázatok mérése, értékelése és nyomon követése,
 - h) a kockázatkezelési tevékenységgel kapcsolatos jelentések készítése,
 - i) a megállapított kockázati limitek túllépése esetén követendő eljárások kialakítása,
 - j) az intézményt, csoportot érintő jelentős változások (szervezeti változások, új termékek, rendszereket érintő módosítások, stb.) kockázati szempontú értékelése során olyan gyakorlatot kövessen, hogy biztosítva legyen a fedezetkezeléssel és az eszközök megterhelésével összefüggő kockázatok azonosítása, figyelemmel kísérése és kezelése is.
4. Az alkalmazott üzleti modell jellegével, továbbá az intézmény, illetve csoport által folytatott szolgáltatási tevékenységek sajátosságaival – beleértve a szervezeti formából adódó jellemzőket is –, kiterjedtségével, összetettségével és kockázataival összhangban meghatározott kockázatkezelési politikán belül a fedezetkezeléssel és az eszközök megterhelésével kapcsolatos politika célszerűen a helyi piacok sajátosságainak, finanszírozási jellemzőinek és makrogazdasági helyzetének figyelembe vételével kerül elfogadásra.
5. Az MNB elvárja, hogy a hitelintézet a likviditási vészhelyzeti tervében térjen ki az abból fakadó kockázatok kezelésére is, hogy stressz helyzetben megváltozhat egyes eszközök megterhelésnek szintje, például a hitelintézet hitelminőségének romlása, a biztosítékként nyújtott eszközök leértékelése, vagy a letéti követelmények növekedése miatt.
6. A belső védelmi vonalak kialakításáról és működtetéséről, a pénzügyi szervezetek irányítási és kontroll funkcióiról szóló 6/2014. (XII. 17.) számú MNB ajánlás alapján elvárt, hogy a kockázatkezelési tevékenységgel összefüggésben az intézmény, illetve csoport jól meghatározott, megfelelően dokumentált és az intézmény irányítási funkciót betöltő testülete által jóváhagyott belső jelentési rendszerrel rendelkezzen annak érdekében, hogy az intézmény vezetése és a kockázatok által, valamint a kockázatkezelésben, a kockázati kontroll funkció megvalósításában érintett személyek, szervezeti egységek a kockázatok kiterjedtségéről

(méretéről és típusáról), továbbá a kockázatok azonosításáról, méréséről vagy értékeléséről és nyomon követéséről megfelelő időben pontos, áttekinthető, érthető, releváns és használható információkhoz jussanak. Az MNB javasolja, hogy a hitelintézetek jelentési rendszerre úgy kerüljön kialakításra és működtetésre, hogy az alábbi információk is rendelkezésre álljanak:

- az eszközök megterhelésének szintje, időbeni alakulása, típusa, az eszközök megterhelésének oka (például fedezett finanszírozási ügylet),
- a meg nem terhelt, de megterhelhető eszközök összege, időbeni alakulása és hitelminősége, megadva a megterhelés céljából elérhető eszközök mennyiségét,
- a stressz helyzet miatt szükségessé váló eszközterhelés növekedés (feltételes megterhelés) mennyisége, időbeni alakulása és típusa.

IV. A megterhelt és a meg nem terhelt eszközöket érintő információk nyilvánosságra hozatala

7. Az MNB elvárja, hogy az intézmények konszolidált alapon a CRR Nyolcadik részében meghatározott információkon túlmenően a megterhelt és a meg nem terhelt eszközeikről is hozzanak nyilvánosságra információkat, az 1. melléklet szerinti formában és tartalommal, az intézmények 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti felügyeleti adat-szolgáltatása tekintetében végrehajtás-technikai standardok megállapításáról szóló 2014. április 16-i 680/2014/EU bizottsági végrehajtási rendelet XVII. mellékletében foglalt útmutató figyelembe vételével.
8. Javasolt, hogy a megterhelt és a meg nem terhelt eszközökkel kapcsolatos közzétételre a CRR szerint nyilvánosságra hozandó egyéb információk közzétételével egyidejűleg és egy helyen vagy egy kommunikációs eszközön keresztül kerüljön sor, a CRR Nyolcadik rész I. Címében meghatározott általános alapelvek alkalmazásával.
9. Az MNB a közzététellel összefüggésben a jelen ajánlásban megfogalmazottak követését a konszolidáció szintje és a konszolidáció köre tekintetében a CRR Első rész II. Címében meghatározottak szerint várja el.
10. Nem szükséges megfelelni jelen ajánlás nyilvánosságra hozatali elvárásainak azon intézménynek vagy csoportnak, amely a CRR Első rész II. Címében foglaltakra tekintettel mentesül a CRR Nyolcadik részében meghatározott nyilvánosságra hozatali követelmények teljesítése alól.
11. Az intézmény a megterhelt és meg nem terhelt eszközökkel kapcsolatos információkat az előző tizenkét hónapot figyelembe véve, gördülő jelleggel meghatározott negyedéves ada-

tok mediánértékei alapján hozza nyilvánosságra.

12. Az intézmény a megterhelt és meg nem terhelt eszközökkel kapcsolatos információkat ugyanabban a devizanemben és mennyiségi egységben hozza nyilvánosságra, mint a CRR Nyolcadik részében meghatározott többi nyilvánosságra hozandó információ esetében. Abban az esetben, ha az eszközök megterhelését érintő információk nyilvánosságra hozatalára a pénzügyi beszámoló kiegészítő mellékletében kerül sor, vagy ugyanabban a dokumentumban szerepel, mint a pénzügyi beszámoló, elvárt, hogy a megterhelt és meg nem terhelt eszközökkel kapcsolatos közzététel devizaneme és mennyiségi egysége egyezzen meg a pénzügyi beszámoló devizanemével és mennyiségi egységével.
13. Az intézmény a megterhelt és meg nem terhelt eszközökkel kapcsolatos közzététel során – partnertől függetlenül – minden eszközterhelést figyelembe vesz.
14. Elvárt, hogy az intézmény a megterhelt és meg nem terhelt eszközökkel kapcsolatos közzététel során a megterhelt eszközeit – amelyek a számviteli előírások figyelembe vételével mérlegtételként megjelenítettek – eszköztípusonkénti bontásban mutassa be, az 1. melléklet „A – Eszközök” megnevezésű tábla segítségével. Az „A – Eszközök” megnevezésű táblába az intézmény mérlegében szereplő eszközei – beleértve azokat a kapott biztosítékokat, amelyeket a számviteli előírások figyelembe vételével, mint kedvezményezett mérleg tétel (pl. szállítós repó ügylet keretében átvett értékpapír) jelenít meg – kerülnek.
15. Elvárt, hogy az intézmény a megterhelt és meg nem terhelt eszközökkel kapcsolatos közzététel során a kapott biztosítékokat eszköztípusonkénti bontásban mutassa be, az 1. melléklet „B – Kapott biztosítékok” megnevezésű tábla segítségével. A „B – Kapott biztosítékok” megnevezésű táblába a mérlegen kívül nyilvántartott megterhelt és meg nem terhelt biztosítékok kerülnek.
16. Elvárt, hogy az intézmény a megterhelt és meg nem terhelt eszközökkel kapcsolatos közzététel során a megterhelt eszközökkel és a kapott biztosítékokkal összefüggő kötelezettségeit az 1. melléklet „C – Megterhelt eszközökhöz és kapott biztosítékokhoz kapcsolódó kötelezettségek” megnevezésű tábla segítségével mutassa be.
17. Elvárt, hogy az intézmény üzleti modelljének az eszközterhelés alkalmazására vonatkozó hatásáról, valamint az eszközterhelés jelentőségéről leíró jellegű információkat is nyilvánosságra hozzon. Az MNB javasolja, hogy a tájékoztatás legalább az alábbiakra térjen ki:
 - a) az eszközök megterhelésének fő okai és típusai, adott esetben részletezve a jelentős származtatott eszközökkel folytatott kereskedés, értékpapír-kölcsönzési tevékenység, repó, fedezett kötvénykibocsátás és értékpapírosítás miatti megterhelést,
 - b) az eszközterhelés időbeli – különösen az utolsó nyilvánosságra hozatali időszak utáni – alakulása,

- c) az eszközterhelés csoporton belüli szerkezete, ideértve a csoporton belüli zárolásokat (például saját tulajdonban lévő jelzáloglevél), melyek konszolidáltan az „A” – „C” táblákban nem jelennek meg,
- d) túlfedezésre vonatkozó információk,
- e) a kötelezettségek fedezése érdekében kötött biztosítéki megállapodások kikötéseinek és feltételeinek általános leírása,
- f) az 1. melléklet „A – Eszközök” megnevezésű tábla 60:120. mezőjében megjelenített azon tételek általános leírása, amelyeket az intézmény a szokásos üzletmenet során nem minősítene megterhelhetőnek (pl. immateriális javak, beleértve a goodwill-t, halasztott adókövetelések, ingatlanok, gépek és egyéb állóeszközök, származékos eszközök, fordított repó megállapodásokból és értékpapír kölcsönbe vételéből eredő követelések),
- g) egyéb olyan információk, amelyeket az intézmény eszközterhelésének értékelése szempontjából lényegesnek tart.

- 18. Amennyiben valós értékelés alkalmazására nem kerül sor, ezt a tényt az intézmény az 1. melléklet „A – Eszközök” megnevezésű táblában feltünteti és a valós értékelést megkövetelő cellákat üresen hagyja.
- 19. Az intézménynek az eszközterhelésre vonatkozó általános leírásban nem javasolt kitérnie az MNB-től kapott likviditási segítségnyújtás igénybevételére vagy hiányára.

V. Záró rendelkezések

- 20. Az ajánlás a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 13. § (2) bekezdés i) pontja szerint kiadott, a felügyelt pénzügyi szervezetekre kötelező erővel nem rendelkező szabályozó eszköz. Az MNB által kiadott ajánlás tartalma kifejezi a jogszabályok által támasztott követelményeket, az MNB jogalkalmazási gyakorlata alapján alkalmazni javasolt elveket, illetve módszereket, a piaci szabványokat és szokványokat.
- 21. Az ajánlásnak való megfelelést az MNB az általa felügyelt pénzügyi szervezetek körében az ellenőrzési és monitoring tevékenysége során figyelemmel kíséri és értékeli, összhangban az általános európai felügyeleti gyakorlattal.
- 22. Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy a pénzügyi szervezet az ajánlás tartalmát szabályzatai részévé teheti. Ebben az esetben a pénzügyi szervezet jogosult feltüntetni, hogy vonatkozó szabályzatában foglaltak megfelelnek az MNB által kiadott vonatkozó számú ajánlásnak. Amennyiben a pénzügyi szervezet csupán az ajánlás egyes részeit kívánja szabályzataiban megjeleníteni, úgy az ajánlásra való hivatkozást kerülje, illetve csak az ajánlásból átemelt részek tekintetében alkalmazza.

23. Az MNB a jelen ajánlás alkalmazását – a 24. pontban foglaltak kivételével – 2015. október 1-jétől várja el az érintett pénzügyi szervezetektől.
24. Az MNB a jelen ajánlás IV. pontja szerinti közzétételt első alkalommal a 2015. évre vonatkozó adatok nyilvánosságra hozatala során várja el. Amennyiben annak megvalósítása az intézmény számára nem ütközik akadályba, az MNB ösztönzi a 2014. évre vonatkozó eszközterheléssel összefüggő információk közzétételét is, azzal, hogy a 11. pontban foglaltaktól el lehet térni, a 2014. december 31-i vonatkozási időpontra vonatkozó adatok közzétételének alkalmazásával.

Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

Közzététel az eszközterhelésről

A - Eszközök

		A megterhelt eszközök könyv szerinti értéke	A megterhelt eszközök valós értéke	A meg nem terhelt eszközök könyv szerinti értéke	A meg nem terhelt eszközök valós értéke
		10	40	60	90
10	Eszközök				
30	Tőkeinstrumentumok				
40	Hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok				
120	Egyéb eszközök				

Az intézmény valós értékelést alkalmaz: Igen/Nem

B – Kapott biztosítékok

		A kapott megterhelt biztosítékok vagy kibocsátott saját hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok valós értéke	Megterhelhető kapott biztosítékok vagy kibocsátott saját hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok valós értéke
		10	40
130	Kapott biztosítékok		
150	Tőkeinstrumentumok		
160	Hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok		
230	Egyéb kapott biztosítékok		
240	Kibocsátott saját hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok a saját fedezett kötvényeken vagy eszközfedezetű értékpapírokon kívül		

C – Megterhelt eszközökhöz és kapott biztosítékokhoz kapcsolódó kötelezettségek

		Megfeleltetett kötelezettségek, függő kötelezettségek vagy kölcsönadott értékpapírok	Eszközök, kapott biztosítékok és kibocsátott saját hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok a megterhelt fedezett kötvényeken és az eszközfedezetű értékpapírokon kívül
		10	30
10	Kiválasztott pénzügyi kötelezettségek könyv szerinti értéke		

D - Tájékoztatás a megterhelés jelentőségéről

--